

**La tschintgavla
«platta» dad Alexi
Nay e Marcus Hobi
cumpara questi dis.**

In saut da la tradiziun – atgna ed ertada

Il nov disc «L'alva» dad Alexi e Marcus

DA BENEDETTO VIGNE

■ Igl era franc stà in sbagli da vulair a ses temp ils onns otganta collocar Alexi e Marcus entaifer la naschientscha d'in moviment da musica moderna rumantscha, vul dir da numnar il duo pèr a pèr cun Hades e CCR (abstrahà da la du-monda schebain quellas bands sursilvanas eran insumma sezzas modernas). Alexi e Marcus n'eran betg moderns en quest senn musical, els faschevan plitost part d'ina tradiziun ch'era però stgarsa en Surselva (al cuntrari da l'Engiadina), quella dal chantastorgias, dal trubadur vagant, che porta cun sai simplamain ghitarra e vusch. Quai che n'excluda betg la pus-saivladad da tractar «fiers chauds» en lur chanzuns, da quai «ch'ei dat buc tier nus». Pia dad esser en in tschert senn revoluzzers u revoltaders.

Ina madirezza cantica

Al cuntrari da parents musicals, sco per exemplel in Reinhard Mey, èn els restads fidaiveis a quella exposiziun «folkusa», han silpli agiuntà qua u là instruments or da geners universals, sco quai ch'els fan uss sin lur novischem, oramai tschintgavel portatun: il clavazin da la classica, la clarinetta da la populara, la già dal saut

medieval, il saxofon dal jazz. Quai ch'ins-auda perencunter fitg bain è ina tscherta madirezza cantica, in cumià da quellas vuschs puerilas, magari in pau dultschettas, ch'avevan anc marcà lur emprims albums. Alexi e Marcus èn oramai er en per ils sessanta, ed ensasez stuess quest album bunamain purtar il titel «la brina» empèda «l'alva».

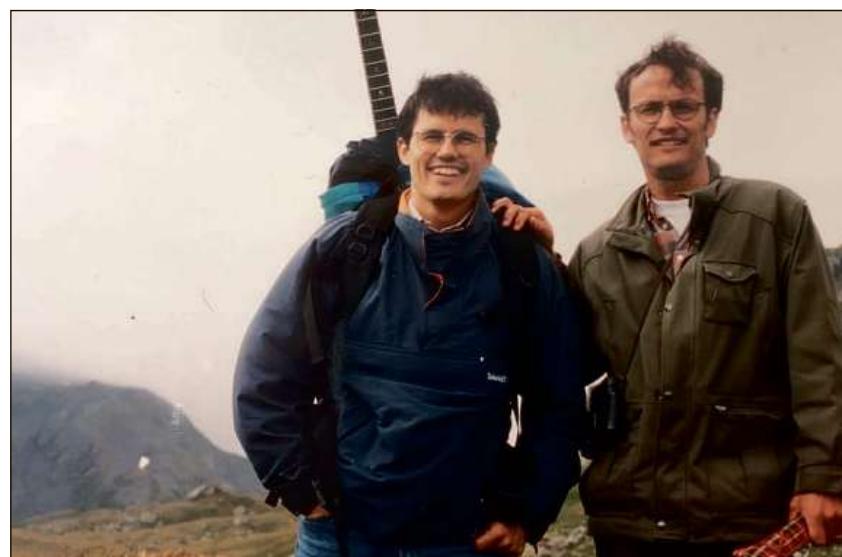
Ma spass beiseite, i va qua per chanzuns novas, u silmain per chanzuns «re-

novadas». Quai che dat en egl u en ureglia è il plaz prominent ch'ils dus chantauturs dattan ad auturs e cumponists es-ters istorics: Gian Fontana, Benedetg Dolf, Alfons Tuor, Eduard Lombriser, plus ils dus Derungs, Gion Giusep e Gion Antoni. Ina reverenza envers la tra-diziun culturala. Ed envers la veglia poe-sia exemplarica che n'era ensasez betg bler pli inspirada che quella atgna odier-na, plitost paupra da metafras. Ma sco

ditg, Alexi e Marcus èn surtut chantastorgias, e là mussani er lur fermezza, re-stond quasi fidaiveis als «fiers chauds», sche er mo en moda subtila: Violenza in-cestica en «Il cavagl alv», il mitos da stri-as en «L'uolp», la derivanza dubiosa en «Maria Catrina», la sperdita da la religiun en «La steila». Nundir dal bel «remake» dal famus «Toni de Strada».

In saut fantastic dals chantastorgias

E tut quellas quindesch istorias ed ob-servaziuns pacheteschan ils dus, ensem-en cun ina buna dunsaina da giasts in-strumentals e cantics, en ina musicali-tad nunditga. Chaminond da dur a moll ed enavos, faschond gieus da ritem e mi-dadas da tact, ristgond pitschnas fugas, canons e corals. Sa sperdend en arias branduardicas ed en nivlas elton-johni-cas, rimond zinslas ziganas e passidas da menuet. E bel amez tut quai ina bur-lesca in zic plumpa, deditgada a la visch-nanca pli u main nativa da Trun, ina sgnocca che citeschà la melodia dal su-prem imni sursilvan e parafrasescha ina veglia chanzun d'in collega chantautur ladin. «L'alva» – in saut fantastic da las di-versas tradiziuns, las atgnas, las ertadas e las emprestadas.

Marcus Hobi ed Alexi Nay furman dapi var 35 onns in duo musical.

FOTOS MAD/RTR